

*Meenutus
70 aasta tagusest
laulupäevast*

“LAULGEM NII, ET PUUDUKS IGAVUS JA TÜDIMUS!”

See üleskutse on pärit laulupäeva üldjuhi Ernst Taela peokõnest. Olgugi see kõne peetud tänaseks 70 aastat tagasi, ei ole öeldu mõte võõras ega ülearune ühelegi ajajärgule ega ühelegi aastakäigule. Selles ongi ühislaulu missioon, tema püha olemus.

Kadrina Hariduse Seltsil oli 1933. aastaks seljataga 27 tegevusaastat. Need olid aastad täis isetegemist laulu, tantsu, näitemängu ja mitme muu ühistegevuse näol. See oli tegevuslusti ja -rõõmu materialiseerimine seltsi ülalpidamisel oleva kooli tarbeks. Samuti hoidis ja kasvatas see tegevus eestlasele nii omast sisemist kultuurijanu ja kultuuriväljundit. **Kadrina laulupäev 11. juunil 1933**, mis peeti vaid 3 aastat tagasi valminud rahvamaja taga nn rahvamaja aias, oli just üks selliseid ettevõtmisi. Tuntud poliitiku professor Jüri Uluotsa kohalolek ja kõne laulupäeval sümboliseerisid eestlust igas mõttes, nii Eesti kui riigi ja eestlaste kui rahva iseolemist ja isetoimetulemist, oma kultuuri omamist, selle viljelemist ja nautimist.

Laulupäeva kava ja paar säilinud fotot toovad jälle kord kodupaiga ajalookillu meie ette. Ürituse korraldamisega oli vaeva nähtud. Toimkond: Ernst Tael – üldjuht; Paul Pedisson – liikumine ja korterid; August Saaga – kassa ja korrapidajad; Veera Kuriks – reklaam ja dekoratsioonid; üldlaulukooride juht Ernst Rosenberg; üldpasunakooride juht Elmar Liiv; büroo Kadrina Rahvamajas. See viitab ülipõhjalikule ettevalmistusele.

Kadrina Hariduse Seltsi segakoor laulupäeva korraldajana oli kutsunud 17 külaliskoori lähedalt ja kaugelt, lisaks pasunakoorigid.

Koostanud Tiiu Uusküla.

KADRINA LAULUPÄEV 11. JUUNIL 1933

Toimikond

Ernst Tael - üldjuht
 Paul Pedisson - liikumine ja korterid
 August Saaga - kassa ja korrapidajad
 Veera Kuriks - reklaam ja dekoratsioonid
 Üldlaulukooride juht Ernst Rosenberg
 Üldpasunakooride juht Elmar Liiv
 Büroo Kadrina Rahvamajas

Kava

Kell 13.30 kogunemine rongikäiguks
 “ 14.40 avamine tervitamiseks

I

Segakooride ettekanded:

- 1) Looja vägevus - E. Võrk
- 2) Sääl kord kasvab - M. Lüdigi
- 3) Palumine - A. Kapp
- 4) Laulik - E. Võrk
- 5) Hõiskame kooris - T. Vettik

II

16.30 kõne – prof. Jüri Uluots

Meeskooride ettekandel:

- 1) Sind surmani - A. Kunileid
- 2) Munamäel - K.A. Hermann

III

18.30 pasunakooride ettekandel:

- 1) Avamäng “Fest” - V.H. Silvedel
- 2) Hõissa simman! - E. Leinev
- 3) Kalurite tants - E. Leinev
- 4) Marss “Kodumaa” - R. Kull

IV

19.30 segakooride ettekandel:

- 1) Ärka üles, isamaa - A. Läte
 - 2) Kits ja hunt - M. Lüdigi
 - 3) Saarlaste laul - V. Nerep
 - 4) Las` kasvame - V. Nerep
- Lõppsõna - hümn

Paul PEDISSON, Kadrina kooli juhataja 1915 – 1935, õpetajaks oli juba 1912.aasatast alates. Võttis agaralt osa Hariduse Seltsi elust. Alljärgnevalt tema sõnavõtt laulupäeval.

KADRINA HARIDUSSELTSI AJALOOST

Kadrina haridusselts on asutatud 1906. aastal. Alguses oli tegevus suunitud kõrgema rahvakooli ülespidamisele, mis kestis 1920. aastani. Seltsil töötab raamatukogu 1912. aastast. Aastate kestel on korraldatud hulk pidusid, mille kavas esijoones näitemäng, millele lisanduvad laul, orkestrimäng, kõned, varematel aegadel ka deklamatsioon. On korraldatud hulk kursuseid ja loenguid, üldhariduslikke ja erilaadilisi. Haridusliste ülesannete teostamiseks on selts saanud summasid oma ruumide üürist (poeruumid, pagariäri, endisel ajal meiereiruumid), pidudest ja toetustest. Oma hooneist müüs selts läinud aastal koolimaja Undla vallale. 1912. aastal ehitati vana seltsimaja, praegune rahvamaja ehitati 1930. aastal. Praegune tegevus on suunitud rahvamaja võlgade tasumisele. Rahvamaja sisustamise eest hoolitsevad praegu näitetrupp, laulukoor, spordiklubi ja raamatukogu.

KADRINA LAULUPÄEVAST OSAVÕTVATE KOORIDE NIMESTIK

Laulukoovid		
koori nimetus	arv	koorijuhhi nimi
1.Kadrina H. S. segakoor	26	E. Liiv
2.Ojaveski V.T.Ü. meeskoor	17	J. Rumbach
3.Udu L.-M. Ringi segakoor	36	V. Vunderlich
4.Mõdriku P.S. segakoor	25	A. Bastig
5.Ü.E.N.Ü. Palmse osakond segakoor	34.	Leemet
6.Haljala segakoor	22	G. Sandberg
7.Ü.E.N.Ü. Vohnja segakoor	44	G. Vahrberg
8.Nõmmise segakoor	40	E. Tamman
9.Miila segakoor	20	J. Toom
10.Tõrma segakoor	26	M. Kesküla
11.Liiguste V.T.Ü. segakoor	25	E. Erlich
12.Ü.E.N.Ü. Mädaepa segakoor	17	E. Strauss
13.Varangu segakoor	24	J.Rumberg
14.Ü.E.N.Ü. Avispea osakonna segakoor	25	E. Saage
15.Ambla H. S. segakoor	50	H. Rütson
16.Udriku M. S. segakoor	29	G. Juuse
17.Ü.E.N.Ü. Aaspere osakonna segakoor	28	A. Rätsep
18.Kõnnu P. Ü. Segakoor	38	H. Sakk
kokku		526
Pasunakoovid		
1.Kadrina V.T.Ü. orkester	15	E. Liiv
2.Udriku M. S. orkester	22	J. Raado
kokku		37

Märkus: koorid on järjestatud ülesandmise järjekorras, mis ka rongkäiku ülesseadmisel aluseks.

LAULAME KADRINA LAULUPÄEVAL

E. Tael

Ühel sumedal sügisõhtul sõitsid vanaisa ja pojapoeg läbi pimedate Virumaa põlismetsade, läbi lagedate soode, läbi põldude, läbi nurmede... vanaisa kogu aeg lauluviisi ümiseses.

Pojapoeg, kes unine ja tüdinenud pikast sõidust, küsis lõpuks: “Vanaisa, mida sa kogu aeg laulad?” “Laulan selleks, et mure muutuks rõõmuks, et tüdimus muutuks erksuseks, laulan selleks, et aeg muutuks igavikuks ja ajalik olemine ajatuks määramata õnneks,” vatas vanaisa.

Laulgem ka Kadrina laulupäeval mured rõõmudeks, kurbus lustiks, raskused võidetavaiks – laulgem ka siin, et puuduks igavus ja tüdimus, et ajalik olemine muutuks määratuks õnneks...

Elmar LIIV,
Kauaaegne Kadrina
kooliõpetaja,
entusiastlik muusikamees,
juhatas nii laulu- kui
ka pasunakoori.

Aleksander KRIMM, Kadrina Hariduse Seltsi
esimees aastatel 1909 – 1936.

MÄLESTUSI KADRINA HARIDUSSELTSI ALGUPÄEVILT

20 – 25 aastat tagasi valitses meil vene ümberrahvustamise surve, mil ainult venelane riigi kodaniku õigusi võis kasutada. “Mittevenelased” pidid iga oma väljendust ja mõtet kaaluma, millist avalikkusele taheti avaldada. Omavalitsuse ja riigi tegelastel oli Eesti seltsides töötamine keelatud.

Valitsuse tegevust arvustada ei tohtinud, samuti ka poliitikast pidi hoidma eemale.

Pidude lubasaamine ei olnud tol ajal kerge. Kava tuli vene keeles kokku seada, mis moodustas kuulutuse pealmise poole, kuna alumine pool võis eestikeelne tõlge olla. Peale politseilt loa saamist võis kuulutused trükkida. Kõned ja deklamatsioonid tulid politseile esitada valmiskirjutatult vene keeles ja esineda võidi nendega vene keelest sõnasõnaliselt tõlkides. Väga tabavalt kujutas seda seisukorda A. Kivi karikatuuris, mis kujutas Alutaguse taati, kes linna läheb peo luba tooma, kepp käes ning suur raamatute pakk seljas.

Kõige surve peale vaatamata võtsid seltside tööst osa laialdased ringid, eriti kooliõpetajad. Käidi Kadrinas näidendite harjutustel Imastust, Saksist ja kaugemaltki.

Ka puudus tol ajal seltsimaja näitelava, pidusid peeti Undla vallamajas, kuhu iga peo puhul tuli teha ajutine näitelava 1 x 2½ süllalise põrandaga. Tulu peost oli keskmiselt 100 rubla.

Esimene pidu seltsimajas andis 18. novembril 1912. aastal puhast kasu 216 rubla 79 kopikat ja 26. detsembril samal aastal, kus ette kanti J. Liivi "Mäevaim" – 250 rubla 38 kopikat.

Aleksander Krimm

KOKKU KOGUNUD JA TOIMETANUD TIJU UUSKÜLA
FOTOD ERAKOGUDEST
VÄLJAANDJA: MTÜ NEERUTI SELTS
Neeruti Seltsi Toimetised, A-524, Kadrina 2003

Ostes käesoleva trükise, toetate Neeruti ja tema ümbruskonna kultuuriloo jäädvustamist ning Neeruti Seltsi, kes selle oma südameasjaks on võtnud.